

Majlsen, Rayna Prag:

Radiotale 21/6-1941.

106047

HVAD ER SANNHET ?

Det hender så ofte i livet, at menneskene stilles overfor det spørsmålet: "hvad er sannhet?" når de blir ført opp i situasjoner som de i øieblikket ikke kan se klart i. Lange efter, når lidenskapene var død hen, når egoistiske ønsker og den subjektive bedømmelsen ikke stengte mer, da lå sannheten klart og åpent i dagen. Hvor meget vondt kunde ikke vært undgått mellem mennesker, hvis sannheten hadde vært lettere å erkjenne? I forholdet mellem gamle og unge, mellem ektefeller inbyrdes, mellem sløtt og venner er år blitt ødelagt, fordi begge parter mente, at det de forfektet var sannheten.

Det har også hendt tidligere i vårt lands historie, at de politiske meninger har stått steilt mot hverandre, at vennskaps og slektskaps bånd ikke greiet påkjenningen, men aldri har vel lidenskapens bølger gått høiere enn de har gjort i denne tiden. En stor del av folket - ytterpartiene - har nu samlet sig om ideer, som de før gjensidig har bekjempet med nebb og klør, og i en grenseløs forvirring slåss de som furier mot den nye tiden, som de i virkeligheten ikke vet det ringeste om.

Hvor var sannheten før 9/4 ifjor, da NS satte alle evner og krefter inn på å åpne det norske folkets øine for den faren vi svevet i? Dengang måtte sannheten for enhver pris ties ihjel. Var det sannhet, da de ansvarshavende sa, at Norge vilde være nøitralt? Ja, ganske visst, det norske folket vilde være nøitralt, men manøvrerte statsmaktene i overensstemmelse med folkets ønske?

Var det sannhet i ryktene som fløi som en farsot over landet i krigens første dager, at Trondheim, Bergen og Stavanger var "befrikk" og at Engelskønnene hadde besatt Hamar og Lillehammer? Og alle lignende rykter, som var satt isving i den åpenbare hensikt å holde kampmotet oppe i våre våpenløse, kjempende soldater? Har det vist sig en gnist av sannhet i nogen av disse fryktene? Og allikevel står en stor del av det norske folket idag med ører og hjerte åpne for slike rykter, som de må forstå er løgn, hvis de da har sine sansers fulle bruk mer.

Brødre, som kjenner hverandre tilbunns og har hatt tillit til hverandre før, de mistenker hverandre idag.

Kristenfolk, som blir stillet overfor spørsmålet om, hvordan de kan få sin hatefulle innstilling overfor andre til å rime med budet om å elske selv sine fiender, de lager ekstra kruseduller på sin evne til å resonnerer og svarer: Vi skal elske våre fiender, men vi skal ikke elske løgnen, som den nye tids kvinner og menn sprer ut i sin propaganda.

Men hvad er da sannheten, har disse mennesker virkelig uleilighet sig med å bringe det på det rene?

Når ungdommen nu slåss, da er det alltid våre gutter som får skylden, ingen undersøker, hvorfor de slåss. Det har hendt meget ofte i de siste 7 - 8 årene, at våre meningsfeller er blitt overfalt på den mest brutale måten, men da tidde den kompakte majoritet, og deres aviser offentlig ikke øverte på maken. Om flokker av "binders" ungdom gikk løs på en liten hirdgutt, så kvinner må blande sig inn i det og ta sine slag med. Ja, da tier ryktesødene ganske stille med det. Men tar så hirden affære overfor slike feige folk, ja da er deres aksjon brutalitet. Synesfallet regnes ikke lenger fra eplet, men ført fra utarivelsen av paradis.

I vår da ryktene om at hele Nord-Norge var besatt av engelske tropper brakte våre landsmenn på et lite ubefestet sted dernord til i redsel å angi hverandre til død og fangenskap i fremmed land, reagerte da den kompakte majoritet som Nordmenn på det? Nei desværre.

Det norske folket må nu være klar over, at det blev bedradd av det gamle systemet før 9/4 ifjor, de må ha sett, at de hemningsløse ryktene dengang og senere har vært løgn på løgn. Og allikevel våger de stemple oss, som har brakt den ene avsløringen av disse ryktene efter den annen, som løgnere. Forstår de da virkelig ikke ennu, at de motiver de tillegger vår handlemåte i denne tiden, og som de tror gir dem retten til å kalle oss for forrædere, disse motiver de foreligger jo slett ikke? Sannheten om disse tingene, den er ikke bare relativ, den er så absolutt, som det overhodet går an å være.

Og sannheten om oss som er gått inn for nyordningen er den, at vi har gjort det ut fra de ærligste, de reneste motiver. Vi har gjennom tiden fulgt med i det som rørte sig i Europa i årene efter Versaillesfreden, og vi har hørt begge parter. Vi overlot ikke til en ensrettet demokratisk etterretningstjeneste å bestemme hvad vi skulde vite. Vi dømmer ikke ut fra løse rykter eller fra en ensidig lavtliggende propaganda. Derfor ser vi noget annet i det som foregår i verden idag, og derfor vil vi gjerne vise også folket vårt, hvilket standpunkt vi mener vi bør ta til de store begivenheter for at landet vårt skal få de sjangser som tilkommer oss i nyordningen.

At begivenhetene i april ifjor brakte oss midt inn i brennpunktet beviser fullt ut, at våre advarsler gjennom årene har vært helt berettiget, advarsler som de ansvarshavende hadde gjort vel i å høre på.

Hvis våre landsmenn for sin egen skyld ikke minst vilde prøve å dømme oss ut fra den synsvinkel, vilde de også komme til å forstå en annen ting. De vil komme til å forstå hvad det kommer av, at vi tross alt har mot og tro til å kjempe kampen videre. Grunnen er, at vi føler for våre landsmenn det som Ewald Sundberg gir ord for i et lite dikt:

"Rekk mig hånden idag for et ord som skal stå, at engang skal vi helt kalle Norge for vårt, at vi strider og kjemper for målet å nå: Å få skjønnet inn og få styggheten bort. For det er ikke vårt, før hvert troll er forvist, som forøder hver glede og herjer vårt sinn ... nei, det er ikke vårt, før hver eneste en kan få stirre i skjønnetens solrike inn. For hver eneste en, før hver liten som stor, samles inn i det rike forståelsens kor hvor det lyder som hilsen fra bror og til bror: Det er plass til enhver på Guds deilige jord."

Det er en naturlig livets lov dette, at det gamle går under med rabalder og alt nytt fødes med smerte. I uroen omkring en slik avløsning av det gamle og utløsning av nye krefter, er det naturlig, at mange mennesker blir forvirret og engstelige. Sålenge begivenhetene er så nær er det vanskelig å se klart i dem, vi vil lett føle tapet av ~~de~~ de tilvante verdier som en katastrofe, og vi ser med mistro på det nye, som er uvant og fremmed.

I slike perioder vil vi også merke, hvilken intim forbindelse det er mellom alle samfundsspørsmålene. Stormen som begynte i tretoppene går snart som et brus gjennom hele naturen til den får hvert minste strå til å skjelve. I det ene øieblikk står vi som passive tilskuere til rystelsene som går over andres arbeidsfelt, i neste øieblikk merker vi, at våre egne saker er midt i stormsentret.

Det er derfor en tragedie, at mange mennesker i en slik nyskapingens tid henger med hodet og gir svartsynet råderum, istedetfor straks å å vende sig mot stormen og være med alle sine sanser med det nye som

kommer for å finne ut, hvad hver enkelt kan gjøre både for egen sak og landet, så vi kan bestå prøven og reise oss lutret og herdet av uværet igjen, finne vår gode plass i nyordningen. Det som er hendt dette året burde kalle på oss alle som nødpet ombord: Alle mann til pumpene. Og så vet vi, hvor nettop vi kan gjøre nytte, hvor nettop vår plass er, hvor nettop vi kan bringe våre kunnskaper og vår erfaring til den høieste utfoldelse.

Norske kvinner, skal dere la oss klare brasene alene? Vi har tatt vår plass der hvor vi mener, forrige generasjons kvinner har gitt oss en arv å verne. Nyordningen i Europa går ganske sikkert sin gang, den, på tross av all motstand fra den kompakte mur av uvitende passivitet. Kommer den dag, da dere ser, at kvinnes interesser herhjemme ikke er tatt vare på slik som vi gjerne kunde ønsket, da har dere ansvaret som svikter nu. Dere har da ingenting å bebreide oss, som har tatt vår torn og gjør hvad vi kan av hele vårt hjerte allesammen. Vi føler ansvaret for hvordan det vil gå med kvinnes stilling i det nye samfundet, som vil reise sig som en fugl Fønix av den gamles aske. Vi vil ikke, at det som forrige generasjons kvinner har kjempet og lidd for skal gå under i vårflommen, vi vil tvertom det skal få nye vekstmuligheter i den tiden som kommer. Om det skal lykkes beror helt på oss selv.

NS' program har tydelig sagt fra, at vi vil høine vyrdnaden for kvinnes virke i hjemmet og for morskallet. Og vi vil politisk, rettslig og yrkesmessig likestilling mellem mann og kvinne. Men rømmer vi selv fra ansvaret nu, lar vi sakene drive med strømmen, da kan ingen annen redde for oss det som vi har kjært.

Våger vi derimot å stå fast i isløsningen og stormkastene, kan vi vise hvor kjært, hvor verdifullt, hvor umistelig det er det vi kjemper for, da er det ingen som vil ta det fra oss. Og da gjør vi landet vårt en langt større tjeneste enn ved å tape mot og fatning og bare se med mistro på det nye, som nu bryter sig frem over hele Europa.

Til dem som står med mistro overfor nyordningen nettop med hensyn til kvinnespørsmålene, til dem vil jeg si: Slutt dere til oss ved pumpene. Vi vil lense ut alt det slam, som fremmede eksperter har skitnet folket vårt til med. Vi gir oss ikke, før det er salt sjø og frisk luft omkring de sterke, sunde ærlige norske kvinner.

Og du som er arbeider: Fedrelandet roper på dig idag. Norges gull ligger ikke mer i bankens kjellere, det er du og jeg som har lært å elske arbeidet, det er arbeidet som er Norges gull idag.

Og du bonde, som fikk fedrelandets herlige jord til arbeidsfelt: Kast bort tvil og mistro, du har alt å vinne og ingenting å tape, og du har verdens herligste land å kjempe for.

Du som i et hvilket somhelst erhverv har brutt dig din egen bane i trofast slit for dig og dine: Løft hodet igjen og lytt til vårbruset i luften. Fedrelandet har bruk for oss allesammen.

Du som fikk det ansvarsfulle hvervet å være ungdommens oppdrager og lærer, vakt dig for å så gift i de unges sjel idag. Det er de som skal leve videre i dette landet, tar du mot og tro fra dem, da bør du huske ordet om møllestenen ...

Og du prest eller andre Guds ord forkynnere: Glem ikke at Mesteren var ydmyk og mild, men de som ikke vil tro på ham, de dømmer ham efter dig. Legg ikke sten til byrden for dem som gjør et ærlig forsøk på å redde landets frihet og selvstendighet. De trenger din kjærlighet og forståelse idag, vakt dig, at du ikke dømmer dem uten å kjenne sannheten.

Vårt land har i århundrer stått i avhengighetsforhold til andre land. Det er vel grunnen til, at Nordmenn idag ser frem til avgjørelsen mellem stormaktene som den der skal bestemme deres holdning. Men - er det da ikke Norge det gjelder? Mener vi ikke i virkeligheten allesammen det? Majoriteten håper altså, at en bestemt utgang på krigen skal bringe tilbake til oss den gamle lykelige tiden med klassekamp og partivrøvl, med lammende arbeidskamper og liberalistisk dans om gullkalven. Vi mener derimot, at komme hvad det komme vil, så la oss stå sammen og bygge landet opp igjen på nasjonal grunn og på et økonomisk grunnlag, som gjør det mulig for alle å få gode kår.

Katastrofen, som kom over oss i april dagene skyldes ene og alene det gamle systemet, som tillot altfor små menn å stille med altfor alvorlige saker. Og tror nogen virkelig nu at de kan frelse landet med binders og kammer i knapphullet, med latterlige demonstrasjoner for kongen, som de før ikke unte appanasjonen engang, med å bære det norske flagget i regn og sludd og hverdagsgråhet, det herlige flagget vårt, som før ikke engang kunde begeistre dem under løvsprettet en 17. mai? Dengang den internasjonale røde kluten var deres samling merke?

Engang når vårt elskede fedreland er ført frelst og fritt i havn, da vil sannheten gå opp for dere allesammen. Og da vil vi spørge våre brødre, søstre, venner, slekt og sjelesørgere: Om vi nu ikke hadde klart påkjenningen, om løggen, hatet og isolasjonen, den økonomiske boikotten, de ydmykende arrestasjonene, den ustanselige mistenkeliggjørelsen tilslutt hadde tatt vår forstand, vilde dere da ikke ha følt det ringeste ansvar? Og mon ikke samvittigheten da, når den først var vekket, også vilde gjøre dere et spørsmål:

Hvad gjorde du for å berge landet ditt?

Det vi er gått inn for med liv og sjel, det har vi satt gods og ære på spill for, det har vi mistet slekt og venner, hjem og rykte for, og det setter vi all vår kraft inn for, i positivt byggende arbeid.

Og der er også plass for dere allesammen, såsant dere "elsker dette landet".

---oo0oo---